ISEZ PAN

Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt
Polskiej Akademii Nauk

ul. Sławkowska 17 • 31-016 Kraków

Kraków 26.08.2026

Ocena osiągnięcia habilitacyjnego

dr Alfredo Attisano

w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego

w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne

OCENA FORMALNA

Do wykonania oceny zostałem powołany uchwałą 1/VIII/2026 Rady Naukowej Muzeum i Instytutu Zoologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie z dnia 26 maja 2026 r. wydanej w związku z postępowaniem habilitacyjnym dr AIfredo Attisano, wszczętym w dniu 23 stycznia 2026r. przez Radę Doskonałości Naukowej.

Dokumentacja, którą otrzymałem zawierała: wniosek przewodni, autoreferat Habilitanta, wykaz osiągnięć naukowych, oświadczenia i kopie dokumentów, oraz prace opublikowane będące zbiorem publikacji stanowiących podstawę osiągnięcia naukowego.

W mojej ocenie dostarczone materiały spełniają wymogi formalne.

SYLWETKA HABILITANTA

Pan dr AIfredo Attisano jako student Wydziału Zoologii na Uniwersytecie w Neapolu obronił w 2007 r. pracę magisterską zatytułowaną „Narzędzia genetyczne dla ochrony i zarządzania populacjami ptaków w Kampanii, w południowych Włoszech". Stopień doktora uzyskał w Centrum Ekologii i Ochrony Środowiska, Wydziału Nauk Biologicznych, Uniwersytetu Exeter na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Zróżnicowanie historii życia i ewolucyjna reakcja na stres pokarmowy u *Oncopeltus fasciatus* (Hemiptera:Lygaeidae)" wykonanej w 2013 r. pod promotorstwem prof. Patricia J. Moore, prof. Allen J. Moore, prof. Tom Tregenza.

Habilitant zatrudniony był w kilku ośrodkach naukowych: **Laboratorium Genetyki Populacyjnej, Katedra Zoologii, Uniwersytet w Neapolu** (asystent), **Centrum Ekologii i Ochrony Przyrody, Wydziału Nauk Biologicznych, Uniwersytetu Exeter** (asystent), **Wydziale Zoologii, Uniwersytetu Cambridge** (post-doc). Od 2015 r. pracuje jako adiunkt w **Muzeum i Instytut Zoologii PAN**.

OCENA DOROBKU NAUKOWEGO

Dorobek Habilitanta jest obszerny i zróżnicowany. Złożona dokumentacja wymienia łącznie 22 artykuły w czasopismach indeksowanych w Journal Citation Reports, w tym 20 opublikowanych po doktoracie. Od czasu złożenia dokumentacji pojawiła się kolejna jego publikacja. Według dokumentacji przedstawionej przez Habilitanta jego prace cytowane były 230 razy (WoS), 224 razy (Scopus), 341 (GoogleScholar) i 301 (ResearchGate). W dniu wykonania recenzji liczba cytacji wynosiła 293 (WoS). Wskaźnik autocytacji wynoszący ok. 8% jest niski. Indeks Hirsha wynosi 9 (20.08 b.r. wzrósł do 10 wg WoS i Scopus), co jest wartością przyzwoitą na tym etapie kariery naukowej u specjalisty z zakresu ekologii i etologii. Wśród publikacji Habilitanta dominują pozycje opublikowane w czasopismach ekologicznych, ewolucyjnych i etologicznych (np. *Ecology and Evolution, Journal of Evolutionary Biology, Animal Behaviour, Ecological Indicators, Trends in Ecology & Evolution, Journal of Animal Ecology, Nature Ecology and Evolution*), zoologicznych i ornitologicznych (J*ournal of Ornithology, Journal of Avian Biology, Ibis, Current Zoology*), konserwatorskich (*Biological Conservation*) a także czasopismach wielodziedzinowych (np. wiele prac w *Scientific Reports*, *PlosOne, eLife*). Wiele z tych czasopism jest z 1 kwartyla, a dwa mają IF powyżej 10. W około połowie publikacji był on pierwszym autorem, a w części innych publikacjach autorem korespondencyjnym co świadczy o znaczącej roli dr Attisano w realizacji tych prac badawczych. Wieloautorstwo publikacji Habilitanta świadczy o jego umiejętności współpracy, co szczególnie należy docenić biorąc pod uwagę międzynarodowe pochodzenie współautorów publikacji. Szczyt aktywności publikacyjnej Habilitant przypada po 2020 r. i pozostaje na zbliżonym, wysokim poziomie, co świadczy o rozwoju i utrzymywaniu wysokiej efektywności jego badań.

Zainteresowania badawcze Habilitanta skupiają się na zagadnieniach związanych z ekologią i etologią zwierząt, a jego obiektami badań są owady i ptaki. Początkowe badania dr Attisano dotyczyły wpływu stresu pokarmowego na strategie rozrodu i migracji wybranych gatunków pluskwiaków i chrząszczy. Dalsze badania dr Attisano skupiły się na wyjaśnianiu mechanizmów unikania pasożytnictwa lęgowego u ptaków, na przykładzie systemów pasożytniczych, które wyewoluowały w rejonie Australijsko-Pacyficznym, ze szczególnym naciskiem na kukułki i ich żywicieli na Nowej Kaledonii. W tym nurcie badawczym znajduje się także jego główne osiągnięcie habilitacyjne. Brał także udział w wieloautorskich badaniach nad modelowaniem ewolucji i ekologii ptaków australijskich i zastosowaniem aplikacji BirdNET w globalnych badaniach ptaków. Jest także współautorem kolejnych rozwiązań metodycznych takich jak opracowanie nowatorskiej metody analizy lotu owadów, metodyka inwentaryzacji ptaków tropikalnych i wykorzystania automatycznej rejestracji dźwięków w monitoringu ptaków.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Osiągnięcie naukowe wskazane przez Pana dr AIfredo Attisano to cykl pięciu publikacji pt. „**Koewolucyjny wyścig zbrojeń i zmienność fenotypowa piskląt w układzie pasożyt lęgowy – żywiciel z Nowej Kaledonii”.**". Wszystkie prace wchodzące w skład cyklu habilitacyjnego zostały opublikowane w czasopismach naukowych anglojęzycznych o zasięgu międzynarodowym znajdujących się w bazie danych Journal Citation Reports:

1. Attisano, A., et al. (2018). Visual discrimination of polymorphic nestlings in a cuckoo-host system. Scientific Reports, 8: 1–10.

2. Attisano, et al. (2021). Threat recognition and response in an avian brood-parasite host from New Caledonia. Current Zoology, 67: 255–262.

3. Attisano, A., et al. (2021). Discrimination and ejection of eggs and nestlings by the fan-tailed gerygone from New Caledonia. Current Zoology, 67: 653–663.

4. Attisano, A., et al. (2023). Polymorphism at the nestling stage and host-specific mimicry in an Australasian cuckoo-host arms race. Journal of Animal Ecology 93: 30-43

5. Attisano, A., et al. (2025). Begging call mimicry and formation of host-specific lineages in the shining bronze-cuckoo Chalcites lucidus. Animal Behaviour 221:123083

We wszystkich tych publikacjach Habilitant był pierwszym i korespondencyjnym autorem, co dowodzi jego wiodącej roli w badaniach i powstaniu artykułów. W pracach stanowiących osiągnięcie habilitacyjne, dr Attisano odpowiadał lub współrealizował wszystkie etapy badań.

Łączna wartość współczynnika wpływu (IF) prac habilitacyjnych wynosi ponad **15**. Prace te doczekały się 26 cytacji (**16 bez autocytacji**) (30 razy w dniu pisania recenzji).

W swojej pracy naukowej, będącej przedmiotem osiągnięcia habilitacyjnego, dr Attisano zajął się opisaniem i wyjaśnieniem zjawiska koewolucji systemu pasożyt-żywiciel wśród tropikalnych ptaków: kukułeczki jarzębatej oraz krzakówki wachlarzowatej na Nowej Kaledonii i innymi buszówkowatymi w Australii i Nowej Zelandii.

Celem tych badań było: zrozumienie w jaki sposób pisklęta kukułeczki jarzębatej naśladują wygląd piskląt krzakówki wachlarzowatej (praca 1); czy dorosłe krzakówki rozpoznają dorosłe kukułeczki w pobliżu gniazda i czy wykazują adaptacyjne reakcje obronne, aby zmniejszyć ryzyko pasożytnictwa (praca 2); ustalenie, czy krzakówka potrafi rozróżniać i usuwać jaja kukułeczki pasożyta z gniazda oraz, jakie cechy wykorzystują rodzice żywiciela do rozpoznawania piskląt kukułeczki od własnych (praca 3); jak wyścig zbrojeń między kukułeczką a buszówkowatymi w regionie południowego Pacyfiku oprowadziły do dywersyfikacji fenotypowej na etapie pisklęcym oraz jak przyczyniło się to do ewolucji różnych podgatunków pasożyta lęgowego (praca 4); oraz znalezienie dowodów na hipotezę, że pisklęta trzech podgatunków kukułeczki wyewoluowały wielomodalną mimikrę piskląt krzakówek (prace 5).

Badania dr Attisano udowodniły, że mechanizmy obronne przed i po złożeniu jaj w gnieździe gospodarza są nieskuteczne (m.in. krzakówki nie są w stanie usuwać większych jaj pasożyta), a dopiero funkcjonują na etapie wysiadywania piskląt. Pisklęta kukułeczki ulegają selekcji na pośredni morfotyp piskląt swojego gospodarza, co zwiększa prawdopodobieństwo akceptacji pisklęcia pasożyta lęgowego przez rodziców żywiciela. Jednak pisklęta pasożyta dostarczają rodzicom gospodarza wielu sygnałów, co ułatwia rozróżnianie i odrzucanie piskląt. Ponadto populacje kukułeczki wykazują specjalizację na jednego gospodarza, a ich pisklęta naśladują wizualne i akustyczne cechy piskląt odpowiednich lokalnych gospodarzy, co doprowadziło do koewolucyjnych interakcji i przyczyniło się do powstania izolowanych podgatunków tego pasożyta lęgowego w Australii, Nowej Zelandii i Nowej Kaledonii.

Według Ustawy (Dz.U. 2018 poz. 1668) Art. 219. 1. pkt. 2 Habilitant musi posiadać w dorobku osiągnięcia [*liczba mnoga*] naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych (…). Dr Attisano w Autoreferacie jako drugie osiągnięcie wskazał cykl 3 publikacji, w których przedstawił nową technikę badania lotu owadów w warunkach laboratoryjnych i jej wykorzystanie w analizach fizjologicznych czynników wpływających na zachowanie migracyjne u pluskwiaka mlecznego oraz wpływu rodzicielskiego na morfologię skrzydeł i wydajność lotu u chrząszcza grabarza. Publikacje te opublikował w czasopismach *Animal Behaviour* (2) i *Journal of Visualized Experiments* (1). Także w każdej z tych prac dr Attisano był autorem pierwszym i korespondencyjnym.

Każda z opublikowanych prac została starannie zaplanowana z jasno sprecyzowanymi celami badawczymi, badania wykonano z zastosowaniem odpowiednich metod terenowych, laboratoryjnych i statystycznych, a manuskrypty zostały napisane w przystępny i interesujący sposób. Nawet uwzględniając zespołowe wykonanie tych badań, w mojej ocenie na szczególne podkreślenie zasługuje wkład Habilitanta w pozyskanie danych terenowych na Nowej Kaledonii. Niewielkie próby z gniazd krzakówek z pasożytującymi kukułeczkami (prace 2 i 3), oraz niewielkie liczby nagrań głosów młodych kukułeczek (praca 5), mogły stanowić problem w analizach, ale rozumiem, że taki dobór prób wynikał z dostępności tego typu gniazd w terenie. Zastanawia mnie dlaczego w pracy 3 sztuczne pisklęta umieszczono tylko w 30 gniazdach, w tym jedynie 7 z pasożytami, podczas gdy do dyspozycji było znacznie więcej gniazd. Dodatkowo w tej pracy uzasadnienie nie uwzględnienia roku w analizach nie jest poparte żadnym dowodem analitycznym lub cytowaniem wcześniejszych badań.

Podsumowując osiągnięcie habilitacyjne dr AIfredo Attisano przyniosło szereg nowych i ważnych informacji dotyczących mechanizmów koewolucji pasożytów lęgowych i ich gospodarzy wśród ptaków, a także wpływu stresu pokarmowego na strategie rozrodu i migracji wybranych gatunków pluskwiaków i chrząszczy.

OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

Według Ustawy (Dz.U. 2018 poz. 1668) Art. 219. 1. pkt. 2 Habilitant musi wykazać aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Dr Attisano w trakcie swojej kariery naukowej pracował w kilku ośrodkach naukowych we Włoszech (prawie 2 lata przed doktoratem), Wielkiej Brytanii (w sumie 5 lat wraz z doktoratem) i Polsce (11 lat). W trakcie realizowanych badań współpracował także z naukowcami z wielu innych krajów (Australia, Nowa Kaledonia, Nowa Zelandia, Austria, Finlandia, Niemcy, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Japonia, USA).

Długotrwała praca w kilku jednostkach naukowych, oraz liczne kontakty międzynarodowe wyczerpują aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

OCENA POZOSTAŁEJ AKTYWNOŚCI

Aktywność dydaktyczna, popularyzatorska i organizacyjna nie są przedmiotami oceny w postępowaniu habilitacyjnym (Dz.U. 2018 poz. 1668) Art. 219. 1.), jednak stanowią istotną część pracy naukowca i zostały przed Habilitanta opisane w Wykazie osiągnięć naukowych. Poniżej w skrócie odnoszę się do tych elementów pracy naukowej, nie biorąc ich pod uwagę w ocenie samej habilitacji.

Pan dr Attisano kierował jednym grantem badawczym i aktualnie kieruje kolejnym – oba finansowane z Narodowego Centrum Nauki. Dodatkowo pełnił rolę wykonawcy w dwóch kolejnych grantach NCN, projekcie Fundacji SAVE w Polsce oraz projekcie Province Sud z Nowej Kaledonii. Był także stypendystą European Research Council.

Dr Attisano był autorem kilku referatów i posterów prezentowanych na konferencjach międzynarodowych i krajowych, a także kilku prezentacji na seminariach w Wielkiej Brytanii i Nowej Kaledonii. Aktywność Habilitanta obejmuje członkostwo w czterech międzynarodowych towarzystwach naukowych (ewolucyjnym, ekologicznym i dwóch ornitologicznych). Dr Attisano recenzował manuskrypty (66) dla 21 czasopism międzynarodowych.

Dorobek popularnonaukowy Habilitanta jest skromny (konsultował dokumentalny film przyrodniczy w Japonii i jego badania były trzykrotnie prezentowane w mediach w Polsce). Habilitant ma umiarkowane doświadczenie dydaktyczne, które zdobywał w trakcie doktoratu i pracy w Wielkiej Brytanii (opieka nad licencjatami i magistrantami). Aktualnie koordynuje on i prowadzi kurs ekologii behawioralnej w Szkole Doktorskiej BioPlanet w Warszawie.

WNIOSEK KOŃCOWY

Uwzględniając wszystkie osiągnięcia omówione powyżej mogę stwierdzić, że dr AIfredo Attisano jest doświadczonym naukowcem. Jego dorobek naukowy dowodzi, że posiadł on umiejętności planowania i realizowania badań naukowych oraz upowszechniania wyników swoich badań. **Przedłożone do oceny publikacje (stanowiące osiągnięcie habilitacyjne) stanowią istotny wkład w rozwój wiedzy na temat koewolucji pasożytów lęgowych i gospodarzy wśród pacyficznych ptaków.** Także pozostałe publikacje Habilitanta istotnie poszerzyły wiedzę nad strategiami rozrodu i migracji wybranych gatunków owadów. **Dr Attisano wykazał także istotną aktywność naukową w różnych ośrodkach badawczych w kilku krajach europejskich.**

Po szczegółowym zapoznaniu się z przedstawioną do wglądu dokumentacją oraz osiągnięciem habilitacyjnym Pana dr Alfredo Attisano stwierdzam, że zarówno publikacje stanowiące dzieło habilitacyjne jak i międzynarodowa aktywność naukowa spełniają wymogi stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych, a w szczególności spełniają warunki określone w art. 221 ust. 5 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U 2024 poz. 1571).

W związku z tym pozytywnie opiniuję wniosek o nadanie dr AIfredo Attisano stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne.

Signed by / Podpisano przez:
Łukasz Kajtoch
Date / Data: 2026-08-26 23:17

prof. dr hab. Łukasz Kajtoch